

	فرم شرح خدمات (RFP) برای تهیه پروپوزال (فراخوان نیاز پژوهشی)	 سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
--	--	--

۱- عنوان تحقیق:

تدوین اطلس فرهنگی استان قزوین

دستگاه کارفرما: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قزوین

۲- اهداف تحقیق:

هدف اصلی:

تهیه اطلس جامع فرهنگی استان قزوین به عنوان ابزار مرجع علمی، مکان‌مند مبتنی بر GIS و مصور برای شناسایی، طبقه‌بندی و نمایش سرمایه‌ها، ظرفیت‌ها و شاخص‌های فرهنگی استان، به گونه‌ای که مبنای تصمیم‌گیری داده‌محور و برنامه‌ریزی متوازن فرهنگی قرار گیرد.

اهداف اختصاصی:

۱. مستندسازی و مکان‌یابی میراث فرهنگی ملموس و ناملموس استان شامل بناهای تاریخی، آیین‌ها و مناسبت‌ها، صنایع دستی، موسیقی محلی، ادبیات شفاهی و گویش‌ها؛
۲. مکان‌یابی و ارزیابی زیرساخت‌های فرهنگی شامل کتابخانه‌ها، موزه‌ها، خانه‌های فرهنگ، سینماها، گالری‌ها، کانون‌های مساجد و مجتمع‌های فرهنگی هنری؛
۳. تحلیل توزیع جغرافیایی سرانه‌های فرهنگی در شش شهرستان استان و شناسایی مناطق کم‌برخوردار؛
۴. ایجاد پایگاه داده مکانی قابل به‌روزرسانی از متغیرهای فرهنگی استان؛
۵. تحلیل توسعه فرهنگی برای هر شهرستان و ارائه بسته سیاستی متناسب؛
۶. فراهم‌سازی بستر داده‌محور برای تخصیص متوازن منابع و اعتبارات فرهنگی.

۳ - مبانی نظری، ضرورت و اهمیت تحقیق:

اطلس فرهنگی مجموعه‌ای از نقشه‌های موضوعی مصور است که متغیرهای فرهنگی یک قلمرو جغرافیایی را به صورت یکپارچه نمایش می‌دهد و پراکنش، توزیع و تراکم عناصر فرهنگی را قابل مقایسه و قابل رصد می‌سازد. تجربه جهانی و ملی نشان می‌دهد اطلس فرهنگی از یک محصول اطلاعاتی صرف فراتر رفته و به ابزار برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و مدیریت سرمایه فرهنگی تبدیل شده است.

این پروژه بر چهار مبنای نظری مکمل استوار است:

۱. نقشه‌نگاری فرهنگی: رویکردی که از دهه ۱۹۹۰ برای شناسایی و ثبت دارایی‌های فرهنگی و مکان‌مندسازی آن‌ها توسعه یافته و مبنای فنی اطلس است؛

	فرم شرح خدمات (RFP) برای تهیه پروپوزال (فراخوان نیاز پژوهشی)	 سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
--	--	--

۲. سرمایه فرهنگی بوردیو: تفکیک سه صورت سرمایه فرهنگی — متجسم شخصی شده، عینیت یافته کالاهای فرهنگی و نهادینه شده اعتبارهای نهادی — چارچوب طبقه بندی داده های اطلس را فراهم می کند؛
۳. جغرافیای فرهنگی: مبنای تحلیل توزیع مکانی پدیده های فرهنگی و تبیین نابرابری های سرزمینی در برخورداری فرهنگی؛
۴. اقتصاد خلاق: چارچوبی برای نگاه به ظرفیت های فرهنگی به مثابه منبع توسعه و گردشگری فرهنگی.

تجربیات مقایسه ای: نمونه هایی چون اطلس های فرهنگی کانادا و استرالیا و تجربه های داخلی مانند اطلس فرهنگی اصفهان و پروژه نقشه نگاری فرهنگی نائین، چهار کارکرد اثبات شده را نشان می دهند: شناسایی مناطق کم برخورداری، تخصیص عادلانه بودجه، توسعه گردشگری فرهنگی و ایجاد زبان ارتباطی مشترک میان نهادها.

ضرورت و اهمیت: با وجود قدمت تاریخی و تنوع قومی فرهنگی استان قزوین، داده های فرهنگی استان در نهادهای متعدد و به صورت پراکنده، غیرمکان مند و ناهمگون نگهداری می شود. این پراکندگی، تهیه تصویر واحدی از وضعیت فرهنگی استان را ناممکن کرده است. تدوین اطلس فرهنگی با سند مهندسی فرهنگی کشور، برنامه هفتم توسعه و سند راهبردی توسعه فرهنگی استان هم راستاست و حلقه مفقوده اطلاعاتی برای تحقق مستندات مذکور در سطح استان است.

۴ - تشریح مساله تحقیق:

مسئله اصلی این پروژه، فقدان سند مرجع یکپارچه، مصور و مبتنی بر داده مکانی درباره وضعیت فرهنگی استان قزوین است. پیامدهای مستقیم این خلأ عبارت اند از:

- تصمیم گیری های فرهنگی کارفرما و نهادهای ذی ربط عمدتاً متکی بر تجربه و قضاوت مدیریتی است، نه شواهد آماری و مکانی؛
- نابرابری دسترسی مناطق مرکزی و پیرامونی استان به زیرساخت ها و خدمات فرهنگی مستند و قابل اندازه گیری نیست و در تخصیص اعتبارات به طور نظام مند لحاظ نمی شود؛
- میراث ملموس و ناملموس استان به صورت جامع و مکان مند مستند نشده و بخشی از این سرمایه ها در معرض فراموشی و زوال است؛
- داده های پراکنده ادارات مختلف قابل تجمیع و مقایسه نیست و هر برنامه ریزی جدید مستلزم جمع آوری مکرر اطلاعات است.

۵ - سوالات پژوهشی:

۱. وضعیت موجود سرمایه ها، ظرفیت ها و زیرساخت های فرهنگی استان به تفکیک هر یک از شش شهرستان چگونه است؟

	فرم شرح خدمات (RFP) برای تهیه پروپوزال (فراخوان نیاز پژوهشی)	 سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
--	--	--

۲. الگوی توزیع جغرافیایی خدمات و زیرساخت‌های فرهنگی استان چگونه است و کدام مناطق کم‌برخوردار هستند؟

۳. شاخص‌های سرانه فرهنگی شهرستان‌های استان چه وضعیتی دارند و تفاوت‌های آن‌ها چقدر است؟

۴. میراث فرهنگی ناملموس استان آیین‌ها، صنایع دستی، موسیقی، ادبیات شفاهی، گویش‌ها شامل چه عناصری است و در کدام مناطق متمرکز است؟

۵. چارچوب فنی مناسب پایگاه داده مکانی و نرم‌افزار مورد نیاز برای نگهداشت و به‌روزرسانی اطلس چیست؟

۶. نتایج اطلس فرهنگی چگونه می‌تواند در برنامه‌ریزی، تخصیص منابع و سیاست‌گذاری فرهنگی استان به‌کار گرفته شود؟

۶- جامعه آماری، حجم نمونه و قلمرو تحقیق:

روش تحقیق: پروژه با ترکیب چهار روش اجرا می‌شود: نقشه‌نگاری فرهنگی مستندسازی و مکان‌یابی دارایی‌های فرهنگی، تحلیل مکانی مبتنی بر GIS، شاخص‌سازی و محاسبه سرانه‌های فرهنگی شهرستان‌ها، و تحلیل توسعه فرهنگی؛ به‌علاوه مطالعات کتابخانه‌ای، اسنادی و میدانی مشاهده و مصاحبه.

جامعه آماری: همه نهادها، اماکن و عناصر فرهنگی ثبت‌شده و قابل شناسایی استان زیرساخت‌های فرهنگی، بناها و آثار تاریخی، عناصر میراث ناملموس و فعالان فرهنگی و نیز گروه‌های کانونی مرتبط شامل کارشناسان و مدیران فرهنگی، مسئولان محلی و ریش‌سفیدان و فرهنگ‌داران بومی.

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری: - برای نهادها و عناصر رسمی فرهنگی، تمام‌شماری صورت می‌گیرد و هیچ عنصر ثبت‌شده‌ای از تحلیل کنار گذاشته نمی‌شود؛ - برای داده‌های کیفی و میراث ناملموس، از نمونه‌گیری هدفمند استفاده می‌شود و در هر شهرستان ۱۰ تا ۱۵ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با خبرگان محلی انجام می‌شود مجموعاً حدود ۶۰ تا ۹۰ مصاحبه در سطح استان.

قلمرو مکانی: کل استان قزوین شامل شش شهرستان قزوین، البرز، بویین‌زهرا، تاکستان، آبیک و آوج.

قلمرو زمانی: داده‌های آماری و اسنادی تا پایان سال ۱۴۰۴، به‌علاوه داده‌های میدانی که طی دوره اجرای پروژه گردآوری می‌شود.

فازبندی و زمان‌بندی اجرا: پروژه طی ۱۲ ماه و در سه فاز اجرا می‌شود:

۱. فاز اول ماه ۱ تا ۳: طراحی و نهایی‌سازی چارچوب مفهومی و فرم‌های گردآوری، جمع‌آوری داده‌های اسنادی و اداری، و آغاز مطالعات میدانی؛

۲. فاز دوم ماه ۴ تا ۹: تکمیل مطالعات میدانی و مصاحبه‌ها، ساخت پایگاه داده مکانی و لایه‌های GIS، و محاسبه شاخص‌ها و سرانه‌های فرهنگی؛

	فرم شرح خدمات (RFP) برای تهیه پروپوزال (فراخوان نیاز پژوهشی)	 جمهوری اسلامی ایران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مرکز اسناد و کتابخانه ملی
--	--	---

۳. فاز سوم ماه ۱۰ تا ۱۲ : تحلیل شهرستانی، تهیه بسته سیاستی، صفحه‌آرایی و چاپ اطلس، و تحویل نهایی محصولات.

۷ - خروجی و دستاوردهای تحقیق:

۱. اطلس فرهنگی استان قزوین در دو نسخه چاپی مصور و نسخه دیجیتالی؛
۲. پایگاه داده مکانی قابل به‌روزرسانی شامل لایه‌های موضوعی متغیرهای فرهنگی استان؛
۳. نقشه‌های موضوعی شهرستانی از پراکنش زیرساخت‌ها، میراث و شاخص‌های فرهنگی؛
۴. گزارش تحلیلی سرانه‌های فرهنگی شهرستان‌ها و شناسایی مناطق کم‌برخوردار؛
۵. بسته سیاستی شامل تحلیل توسعه فرهنگی هر شهرستان و پیشنهادهای اجرایی؛
۶. سامانه وب/اپلیکیشن تعاملی.

۸ - زمینه‌های به‌کارگیری نتایج تحقیق:

- نتایج این پروژه در حوزه‌های زیر قابل به‌کارگیری است:
- تخصیص متوازن و مبتنی بر شواهد اعتبارات و منابع فرهنگی میان شهرستان‌ها؛
 - تدوین و به‌روزرسانی سند راهبردی توسعه فرهنگی استان و نقشه راه فرهنگی؛
 - پیوست فرهنگی طرح‌های عمرانی و توسعه‌ای شهری و روستایی؛
 - طراحی مسیرها و محصولات گردشگری فرهنگی استان؛
 - منبع پژوهشی دانشگاهی برای پایان‌نامه‌ها و طرح‌های پژوهشی مرتبط؛
 - مرجع اطلاعاتی رسانه‌ها، پژوهشگران و فعالان فرهنگی استان.

۹ - دستگاه‌ها و بهره‌برداران بالقوه از نتایج تحقیق:

- نتایج و دستاوردهای این تحقیق در اختیار دستگاه‌ها و نهادهای زیر قرار می‌گیرد:
۱. شورای فرهنگ عمومی استان ، کارگروه امور اجتماعی استان و شورای برنامه ریزی و توسعه استان؛
 ۲. اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قزوین - کارفرمای اصلی؛
 ۳. استانداری قزوین؛
 ۴. اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان؛
 ۵. شهرداری‌ها و دهیاری‌های استان؛

	فرم شرح خدمات (RFP) برای تهیه پروپوزال (فراخوان نیاز پژوهشی)	 سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
--	--	--

۶. سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان؛

۷. دانشگاه ها و مراکز پژوهشی استان؛

۸. صدا و سیما مرکز قزوین؛

۹. تشکلهای و نهادهای مردم نهاد فعال در حوزه فرهنگ.

۱۰ - رشته های علمی قابل قبول برای محقق:

رشته های علمی زیر برای محقق اصلی مسئول طرح قابل قبول است:

• مدیریت فرهنگی؛

• جغرافیای انسانی و جغرافیای فرهنگی؛

• جامعه شناسی؛

• گردشگری؛

• مردم شناسی؛

۱۱ - رشته های علمی مورد نیاز برای اعضای تیم تحقیقاتی:

تیم تحقیقاتی باید نقش های تخصصی زیر را پوشش دهد:

۱. کارشناس GIS و سنجش از دور: طراحی پایگاه داده مکانی، تهیه لایه ها و نقشه های موضوعی؛

۲. مردم شناس یا کارشناس مطالعات فرهنگی: مستندسازی میراث ناملموس، آیین ها، گویش ها و موسیقی محلی؛

۳. آماردان: طراحی نمونه گیری و پرسشنامه، محاسبه شاخص ها و سرانه ها و تحلیل داده ها؛

۴. طراح گرافیک و تدوین گر بصری: صفحه آرایی، طراحی نقشه ها و آماده سازی نسخه چاپی مصور؛

۵. تاریخ دان محلی یا باستان شناس: مستندسازی میراث ملموس، بناها و آثار تاریخی؛

ترکیب نهایی تیم و رزومه اعضا باید هم زمان با ارائه پروپوزال به کارفرما اعلام شود.

۱۲ - برآورد هزینه اجرای تحقیق میلیون ریال:

هزینه اجرای طرح حدود ۲۰۰۰ میلیون ریال برآورد می گردد.

این مبلغ بر اساس قرارداد و دستور کار مصوب کارفرما پرداخت می شود و هرگونه خدمت خارج از دستور کار نظیر توسعه سامانه وب/اپلیکیشن تعاملی مشمول قرارداد و بودجه مجزا خواهد بود.

	فرم شرح خدمات (RFP) برای تهیه پروپوزال (فراخوان نیاز پژوهشی)	 سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
--	--	--

۱۳ - انتظارات ویژه کارفرما از محقق:

۱. ارائه گزارش پیشرفت کار هر دو ماه یکبار به کارفرما؛
۲. همکاری مستمر با ادارات ذی ربط شامل میراث فرهنگی، شهرداری ها و فرمانداری ها برای گردآوری داده ها؛
۳. اولویت با محققان بومی استان قزوین است؛
۴. تحویل لایه های استاندارد و قابل انتقال GIS به سامانه اداره کل در پایان پروژه؛
۵. رعایت محرمانگی داده های حساس و اخذ مجوزهای لازم برای عکاسی و فیلم برداری از عناصر فرهنگی؛
۶. تحویل نسخه به روزرسانی پذیر اطلس و برگزاری کارگاه آموزشی برای کارشناسان کارفرما جهت نگهداری و به روزرسانی آتی پایگاه داده.